

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันวิถีชีวิตของประชาชนไทยกำลังอยู่ในภาวะแห่งการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการเผยแพร่วัฒนธรรมตะวันตกเป็นไปได้อย่างยิ่งขึ้น ประกอบกับสังคมไทยจะเปลี่ยนจากสังคมเกษตรเป็นสังคมกึ่งอุตสาหกรรม ดังนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมคือ การพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลให้มีความสามารถในการปรับตัวเพื่อให้ชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมีคุณภาพสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งจะเห็นได้ว่าลักษณะอย่างหนึ่งของบุคคลตามที่ภาครัฐบาลและเอกชนเห็นว่าควรส่งเสริมให้กับเยาวชนไทยคือ การกล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและมีความเชื่อมั่นในตนเอง (ยุพดี กะจะวงศ์, 2526 ; พรรษา ประนอมกุล, 2526 ; วิจิตร ศรีส้าน, 2530 ; สุนิตย์ แป้นนาบอน, 2530 ; อรทัย เพียรธรรม, 2530 ; การทำเรื่องแห่งประเทศไทย, 2531)

เหตุที่ต้องมีการพัฒนาลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษา พบว่า เยาวชนไทยมีลักษณะเหล่านี้ค่อนข้างน้อย ดังเช่นหลักฐานงานวิจัยของ มันทนา เพ็งนู (2522) ได้ศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตการศึกษา 5 ปรากฏว่าพฤติกรรมที่นักเรียนกล้าแสดงออกน้อย คือ พฤติกรรมเกี่ยวกับการพูด การเรียกร้องสิทธิ นักเรียนถูกล่วงละเมิดสิทธิโดยเพื่อนและผู้อาวุโส

งานวิจัยของ ณรงค์ ชูเนตร (2529) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา ได้พบว่า พฤติกรรมที่นักศึกษาต้องการมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น คือ การขอให้บุคคลหยุดกระทำอันก่อให้เกิดความรำคาญในที่สาธารณะ การปฏิเสธคำขอร้องที่ไร้เหตุผล

นอกจากนั้น ละเอียต ชูประยูร (2521) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านจิตเวชได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาด้านบุคลิกภาพที่สำคัญปัญหาหนึ่งในสังคมไทยปัจจุบัน คือ ปัญหาความบกพร่องในพฤติกรรมกล้าแสดงออก

จากงานวิจัยที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า เยาวชนไทยยังมีปัญหาในเรื่องการไม่กล้าแสดงออกอยู่ และการที่เยาวชนไทยมีปัญหาเหล่านี้อาจมีสาเหตุสืบเนื่องมาจาก ลักษณะของสังคมไทย เกณฑ์มาตรฐาน เชิงวัฒนธรรม (Cultural norms) และการปฏิบัติทางด้านสังคมประกิต (Socialization) ได้แก่ การหล่อหลอมทางสังคม เช่น การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองและครู ซึ่งนักวิจัยหลายท่านได้พบว่า สังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมแสดงออกของมนุษย์ เช่น จากข้อค้นพบของ ไคลน์เบิร์ก เบิร์ต วิสเทล และลาบาร์เร (Klineberg 1939, Bird Wistell 1963, and Labarre 1974 อ้างถึงใน กฤตยา อารยะศิริ, 2523) สามารถสรุปได้ว่า การแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ จะมีความแตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากสัญลักษณ์และกระบวนการสังคมประกิต ดังนั้น บุคลิกภาพในด้านการแสดงออกและความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กไทยจึงสามารถกล่าวได้ว่าได้รับการถ่ายทอดมาจากลักษณะของสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนกระบวนการปฏิบัติด้านสังคมประกิต ซึ่งลักษณะแต่ละด้านนั้นสามารถนำมาพิจารณาได้ดังนี้

เมื่อพิจารณา เกี่ยวกับสภาพสังคมไทย โดยทั่วไปจะเห็นว่า ยังจัดเป็นสังคมเกษตรอยู่ (agarian society) บุคคลจะมีปรัชญาการใช้ชีวิตให้ผสมกลมกลืนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล วีรยุทธ วิเชียรโชติ (2516 อ้างถึงใน ณรงค์ ชูเนตร, 2529) ได้ศึกษาและสรุปไว้ว่าสังคมไทยมีลักษณะเป็นแบบไมตรีสัมพันธ์ (affiliative society) คือ เป็นลักษณะสังคมที่เคร่งครัดต่อประเพณีดั้งเดิม มีระบบเจ้าขุนมูลนาย เคารพยำเกรงผู้อาวุโส ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง ทั้งที่มีเหตุผลสมควรและบลองชาร์ต (Blanchard, 1958 อ้างถึงใน ถวัลย์ เนียมทรัพย์, 2530) ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับคนไทยไว้ว่า คนไทยยึดอุเบกขา หรือความวางเฉยอยู่เสมอ และมากเกินไปจนเป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้า ในงาน เช่น การพูดว่า "ไม่เป็นไร" และ "เกรงใจ" เพื่อรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตนกับผู้อื่นไว้ ด้วยเหตุนี้ในบางครั้งบุคคลจึงแสดงพฤติกรรมที่ไม่ตรงกับจุดประสงค์ของตนเอง

จากการสัมภาษณ์ ท่านศาสตราจารย์ อ่ำไพ สุจริตกุล เกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องความเกรงใจและคำว่าไม่เป็นไร ของคนไทย ท่านได้อธิบายว่า ความเกรงใจเป็นลักษณะของชาวไทย แสดงถึงเอกลักษณ์ของไทยที่ถือว่าความเกรงใจเป็นสมบัติของผู้ดี คนที่

ไม่รู้จักรงใจใคร หมายถึงผู้ที่ตามใจตนเอง แม้จะทำให้ผู้อื่นเสียใจ หรือเสียหายก็ไม่นำพาดังนั้นคนไทยจึงสอนให้รู้จักเกรงใจผู้อื่น คือ เอาใจเขามาใส่ใจเรา เพื่อจะได้ไม่เป็นคนก้าวร้าวและไม่เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่น ความเกรงใจไม่เป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้า นอกจากจะเกรงใจมากเกินไปจนไม่เป็นตัวของตัวเอง ส่วนคำว่าไม่เป็นไร เป็นการยกโทษให้โดยไม่ถือสาหาความ เช่น เมื่อมีผู้กระทำล่วงเกินผู้อื่น เช่น เหยียบเท้า เดินชน หรือไม่เจตนาทำให้ผู้อื่นเสียหาย หรือเดือดร้อน ได้กล่าวคำขอลอโทษด้วยความสำนึกผิด ผู้ถูกกระทำกล่าวตอบว่า "ไม่เป็นไร" แสดงว่าให้อภัย ไม่ถือโทษโกรธเคือง เป็นคำพูดแสดงเมตตาจิต มากกว่าแสดงความอ่อนแอ

และจากการศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย พบว่า ผู้ใหญ่จะอบรมสั่งสอนเด็กโดยการบอกแต่มิได้แสดงเหตุผล การอบรมให้เด็กเชื่อฟัง มีลักษณะของการใช้อำนาจทั้งทางวาจาและท่าทาง (สุนน อมรวิวัฒน์ และคณะ, 2532) ซึ่ง เรื่องรัตน์ ปัญญา (2525) ได้ศึกษาลักษณะอำนาจนิยมในครอบครัวไทย พบว่า 50 กว่าเปอร์เซ็นต์ ของบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองมีลักษณะอำนาจนิยม การเลี้ยงดูบุตรโดยใช้อำนาจนี้ จะทำให้บุตรเป็นผู้ว่านอนสอนง่าย ขาดความคิดริเริ่มและไม่กล้าตัดสินใจ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2532) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุษณีเย์ คงรินทร์ (2521) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กในชนบทตามการรับรู้ของแม่ พบว่า ไม่ว่าจะแม่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ มีความเห็นว่า ลูกเคยแสดงพฤติกรรมในด้านการยอมตาม มีคำร้อยละสูงในทุกกลุ่ม นอกจากนั้น เด็กยังมีพฤติกรรม การต่อต้านโดยการนิ่งเฉย ไม่สนใจคำสั่งและเดินหนี

ส่วนในด้านการสอนถึงแม้ในปัจจุบัน จะใช้หลักสูตรปีพุทธศักราช 2521 ซึ่งมีการส่งเสริมให้ด้านการแสดงออกของนักเรียนเพิ่มขึ้น แต่จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนของครูประถมศึกษาพบว่า ครูส่วนใหญ่ยังมีความเคยชินกับวิธีสอนแบบเก่า และเมื่อมีการจัดฝึกอบรมวิธีการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ ครูก็จะนำวิธีการจัดกิจกรรมไปใช้ในระยะเวลาแรกเท่านั้น (สุภกัญญา สุจริตจิต, 2522 ; สมพล ฐูปบุชา, 2522) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนกระทำทุกอย่างตามคำสั่งครูทำให้นักเรียนเคยชินต่อการปฏิบัติตามซึ่งไม่ช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกเพิ่มขึ้น

สิ่งแวดล้อมทางด้านสังคม วัฒนธรรม และกระบวนการทางสังคมประกิดของไทย ที่กล่าวมาสามารถนำมาอธิบายในด้านจิตวิทยาได้ว่า ประสบการณ์ในชีวิตที่สอนให้บุคคลยอมกระทำสิ่งต่าง ๆ ภายใต้อำนาจของผู้อื่นอยู่เสมอจะทำให้บุคคลคล้อยตามความคาดหวังของผู้อื่น

ไม่กล้าแสดงความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองออกมา ทำให้บุคคลเหล่านั้น ไม่รู้จักตนเอง เกิดความวิตกกังวล ด้วยความรู้สึกที่รบกวนตนเอง ในที่สุดก็จะกลายเป็นคนที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และยอมรับการอยู่ในฐานะที่เป็นบุคคลไม่กล้าแสดงออก (Fensterheim, 1975) ลักษณะเช่นนี้จะทำให้ขีดความสามารถในการพัฒนาตนเองอันมีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมด้วย

ดังนั้น การพัฒนาเยาวชนในสังคมไทย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาบุคลิกภาพที่ยังบกพร่องของเยาวชนไทยตามที่กล่าวมา ส่วนวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวนี้ นักพฤติกรรมศาสตร์มีความเห็นว่าพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการแสดงออกมิได้เป็นลักษณะนิสัยที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่เป็นลักษณะที่สามารถแก้ไขได้โดยการจัดโปรแกรมการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกให้แก่ผู้ที่มีปัญหาเหล่านี้ (Alberti and Emmons, 1978) โดยช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกรู้จักแสดงความรู้สึกในลักษณะที่ตรงไปตรงมา และเชื่อมั่นในตนเองในลักษณะที่ลึทธิของตนเองและลึทธิของผู้อื่นไม่ถูกล่วงละเมิด ซึ่งผู้ฝึกจะต้องสร้างโปรแกรมการฝึกโดยใช้หลักการเรียนรู้ ทางจิตวิทยา คือ จัดสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นรางวัลหรือเป็นสิ่งเสริมแรงพฤติกรรม มาแทนความรู้สึกวิตกกังวลอย่างไร้เหตุผลเสีย (Lazarus, 1986 Gormally, 1975 อ้างถึงใน พรพรรณราย ทวีพระประภา, 2527)

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยของ วงักตร์ ภูพันธ์ศรี (2523) เอี่ยมจิต ดีศรีแก้ว (2524) วิชิต บุญเชื้อ (2525) และจันทร์ฉาย นิทักษ์ศิริกุล (2531) ทำการทดลองได้ผลตรงกันว่า การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ทำให้ผู้ที่ได้รับการฝึกมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสมมากขึ้น มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถปรับตัวได้ดี มีความวิตกกังวลลดลง มีการยอมรับตนเองเพิ่มขึ้น และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกมากขึ้น

แต่การวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมา ได้ทำการทดลองในระดับมหาวิทยาลัยและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น ยังมีได้มีผู้ได้นำมาทดลองกับนักเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มมีพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมภายนอกครอบครัว ในช่วงนี้อายุสมอง และสติปัญญาของเด็กจะเจริญขึ้นพร้อมที่จะรับความรู้จากสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การเพิ่มศักยภาพของพฤติกรรมทางบวก จึงควรเน้นมากในกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษา

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีการพัฒนาไปสู่ศักยภาพที่สูงสุดของตนในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะในด้านการ

แสดงออกซึ่งยังบกพร่องในเยาวชนไทย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะทดลองใช้วิธีการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกให้แก่นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่ง มีอายุเฉลี่ย 12 ปี เพราะเป็นระยะที่เด็กเข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคมได้ดี เริ่มมีความสามารถในการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ การพัฒนาด้านความคิดและการตีความหมายจะเป็นไปได้อย่างรวดเร็วซึ่งการฝึกจะช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะปรับตัวเข้าสังคมเพื่อนและสังคมที่เปลี่ยนไปเมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว (สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม, 2526)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกที่มีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกจะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกสูงชันกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก
2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก จะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงชันกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวแปรที่จะศึกษามีดังนี้คือ
 - 1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก
 - 1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกและความเชื่อมั่นในตนเอง
2. การวิจัยครั้งนี้ทำการประเมินบุคลิกภาพเพียง 2 ด้าน คือ
 - 2.1 ประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก
 - 2.2 ประเมินความเชื่อมั่นในตนเอง

3. เกณฑ์ แห่งความเหมาะสมที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกของการวิจัยครั้งนี้มี 2 ด้าน คือ

3.1 ความเหมาะสมทางด้านจิตวิทยาของแคนเฟอร์และ โกลด์สไตน์ (Kanfer and Galdstein, 1981 อ้างถึงใน ถวัลย์ เนียมทรัพย์, 2531) มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 3.1.1 ป้องกันสิทธิของตนและเคารพสิทธิของผู้อื่น
- 3.1.2 บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการโดยไม่ทำร้ายความรู้สึกของผู้อื่น
- 3.1.3 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและเกิดความมั่นใจในตนเอง
- 3.1.4 เข้าสังคมแสดงความรู้สึกที่เหมาะสมตามกาลเทศะ
- 3.1.5 เป็นการเลือกวิถีทางด้วยตนเอง

3.2 ความเหมาะสมในด้านวัฒนธรรมไทยได้ใช้เกณฑ์จาก "สมบัติของผู้ดี" ของเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (เปีย มาลากุล, 2530) ซึ่งนำมาใช้เป็นขอบเขตของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกเพียง 2 ด้าน คือ ด้านกายจรรยา (ภาษาท่าทาง) และด้านวจัจริยา (ภาษาพูด) ส่วนในด้านมนโจริยาไม่นำมาเป็นเกณฑ์เพราะการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกและแบบประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ไม่ปรากฏเนื้อหาในด้านมนโจริยาแต่ประการใด

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แบบประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกได้แปลมาจากแบบประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกของ แลรี่ ไมเคิลสัน และ แรนดี วูด (Larry Michelson and Randy Wood, 1981) โดยผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงและเรียบเรียงสำนวนใหม่ให้เหมาะสมกับเด็กไทย ซึ่งยังคงยึดเกณฑ์ทางด้านจิตวิทยาและเกณฑ์ทางด้านวัฒนธรรมไทย และผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือทุกขั้นตอน จึงถือได้ว่าแบบประเมินฉบับนี้สามารถนำมาใช้วัดเด็กไทยได้

2. ผู้ตอบแบบประเมินทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ถือได้ว่าได้ตอบตามความรู้สึกที่แท้จริง เพราะผู้วิจัยได้ชี้แจงให้ผู้ตอบแบบประเมินทุกคนทราบล่วงหน้าว่า คำตอบทุกข้อไม่มีการวัดว่าถูกหรือผิด และคะแนนที่ได้จะไม่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก
2. สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก แบบประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกแบบประเมินความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ติดต่อขออนุญาตทดลองใช้โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก และขอความร่วมมือในด้านการถ่ายภาพบันทึกภาพ จากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ
4. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก และแบบประเมินความเชื่อมั่นในตนเอง ทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่ได้คะแนน จากแบบประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกต่ำกว่าศูนย์ และ ได้คะแนนจากแบบประเมินความเชื่อมั่นในตนเองต่ำกว่าค่าเฉลี่ยใช้ตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลอง 12 คน กลุ่มควบคุม 12 คน
5. ทำการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ตามโปรแกรมที่สร้างขึ้น
6. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการวิจัย

คำจำกัดความ

พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก (assertive behavior) หมายถึงความสามารถของนักเรียนในการแสดงออกที่แสดงถึงสิทธิส่วนบุคคลอันเป็นที่ยอมของสังคม มีความเหมาะสมตามสภาพการณ์ โดยปราศจากความก้าวร้าวและการละเมิดสิทธิของผู้อื่น และเมื่อแสดงพฤติกรรมออกไปแล้วไม่รู้สึกวิตกกังวลแต่อย่างใด ในการวิจัยครั้งนี้พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกแทนค่าด้วยคะแนนจากแบบประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าศูนย์ถือว่าสมควรได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก

การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก (assertive training) หมายถึงวิธีการฝึกที่ช่วยให้นักเรียนมีการแสดงออกในพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยเทคนิคต่าง ๆ เช่น การให้คำแนะนำ การแสดงตัวอย่าง การแสดงบทบาทสมมติ การซ้อมบทบาทของพฤติกรรม การให้สิ่งเสริมแรงในทางบวกและการให้การบ้าน เป็นต้น

ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self confidence) หมายถึง ความแน่ใจ มั่นใจ หรือ ความกล้าหาญของนักเรียนที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้ตามที่ตั้งใจไว้ แม้จะมี เหตุการณ์หรือสิ่งใดมาเป็นอุปสรรคก็ยังคงตั้งใจกระทำสิ่งนั้นต่อไป โดยเชื่อว่าตนสามารถกระทำ สิ่งนั้นให้สำเร็จได้ด้วยความถูกต้องเหมาะสม ในการวิจัยครั้งนี้ ความเชื่อมั่นในตนเองแทน ค่าด้วยคะแนนจากแบบประเมินความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (63.8) ถือว่ามีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง นักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2533 ของโรงเรียนวัดเป็ริงราษฎร์บำรุง ต.เป็ริง อ. บางบ่อ จ. สมุทรปราการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อนำผลที่ได้รับหลังจากการพิจารณาทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในขณะที่ฝึก มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ที่จะนำไปใช้สำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษา
2. นักเรียนที่ผ่านการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก สามารถนำเอา วิธีการแสดงออกไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง
3. ได้แนวทางสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาที่จะนำรูปแบบการจัดโปรแกรมการฝึก พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ไปใช้ในการพัฒนาบุคลิกภาพให้กับนักเรียนในด้านอื่น ๆ ต่อไป